

5. Нова система контролю якості освіти – розроблення веб-інструментарію з вільним доступом вчителів для контролю та оцінювання успіхів учнів.

6. Нова система мотивації для вчителів – проведення конкурсів, впровадження заохочувальних заходів, застосування матеріальних винагород, які залежать від рівня цифрових компетентностей.

7. Профілактика та захист учнів ПШ від ІТ-злочинів, впливу ІТ на здоров'я людини – створення відповідних ЕОР, бесіди, перегляд тематичних відео тощо.

Отже, використання ІТ безпосередньо позитивно впливатиме на розвиток різних аспектів освітнього процесу: мотиваційного, психолого-педагогічного та організаційного; використання ІТ у початковій школі перспективі дасть змогу учням ефективно й інтенсивно вчитися, розвивати особисті природні здібності, збагачувати власний досвід і отримувати від навчання задоволення.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти: затв. Постановою Каб. Міністрів України, від 21 лютого. 2018 р. No 87 [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>.

2. Реформа освіти має змінити ставлення до дитини. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/reforma-osviti-maye-zminiti-stavlennya-do-ditini/>.

Наталія Богданець-Білокаленко,

доктор педагогічних наук,
завідувач відділу навчання мов національних меншин
Інституту педагогіки НАПН України, професор ІДГУ

Юлія Шумейко,
вчитель-методист, вчитель вищої кваліфікаційної категорії
загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 10
Світловодської міської ради Кіровоградської області

ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Оцінювальна діяльність є важливим компонентом освітнього процесу в школі. Згідно з концепцією Нової української школи та Державного стандарту початкової школи оцінювання результатів навчання та особистих досягнень учнів здійснюється вербально через застосування формувального оцінювання, метою якого є

спостереження за навчальним поступом кожного учня. «Орієнтирами для здійснення формувального оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначені Державним стандартом початкової освіти, та очікувані результати, зазначені в освітній програмі» [2].

У відповідних документах МОН зазначається: «Перевірка й оцінювання передбачає систематичне й об'єктивне визначення рівня навчальних досягнень учнів відповідно до програмових вимог. ... Об'єктивно і методично правильно організований контроль розкриває невикористані резерви, можливості дитини, стимулює учнів до систематичної наполегливої праці, зумовлює формування важливих якостей особистості: відповідальності, здатності до подолання труднощів, самостійності» [1].

Питанню оцінювання навчальних досягнень учнів приділяли увагу сучасні українські вчені: О. Локшина, Л. Кабан, Н. Морзе, О. Полякова, О. Фідкевич та ін. Зокрема, О. Фідкевич зазначає: «Формувальне оцінювання становить частину навчального циклу й розуміється як інтерактивне оцінювання учнівського прогресу. Воно проводиться систематично та відображає реальну картину навчальних досягнень учнів» [3, с. 13].

Кожен учитель може розробити власну модель формувального оцінювання, звертаючи увагу на формулювання чітких навчальних цілей, вироблення критеріїв оцінювання, забезпечення активної участі учнів у процесі оцінювання через здійснення зворотного зв'язку, застосування взаємооцінювання та самооцінювання.

На уроках української мови та літературного читання у початковій школі можна використовувати різні варіанти формулювання цілей уроку з обов'язковим залученням до цього процесу самих учнів. А саме: формулювання проблемних запитань до окремої теми чи розділу; застосування методичного прийому «Ромашка Блума», що містить запитання різних типів; створення асоціативних кущів; побудова інтерактивних ментальних карт з поступовим їх доповненням; використання тематичних «хмар» слів з можливістю їх розширення через інтернет-ресурси, заповнення таблиці «Знаємо-хочемо дізнатися-дізналися».

Під час вироблення критеріїв оцінювання важливо залучати до цього процесу самих учнів. При цьому варто враховувати, що критерії повинні відповідати поставленим цілям уроку, мають бути зрозумілими для учнів. Під час виконання роботи слід звертати увагу учнів на відповідність виконуваної роботи поставленим критеріям. Оцінювання необхідно здійснювати на основі визначених критеріїв. Наприклад, критеріями до роботи над віршем В.Діденка «Восени» можуть бути: 1. Читання тексту вголос. 2. Визначення жанру твору. 3. Пояснення значення виділених слів. 4. Визначення у тексті порівняння. 5. Створення малюнка за змістом вірша.

Оскільки у критеріях не було визначено вимоги до виразності читання, то і

під час оцінювання виконуваної роботи вона не враховується. У процесі перевірки вчитель аналізує результати відповідно до кожного критерію, акцентуючи увагу на позитивних сторонах. На помилки вчитель вказує опосередковано – через поради, рекомендації щодо покращення. Якщо учень виконав додаткові завдання, то під час оцінювання вони теж не враховуються, адже у критеріях вони вказані не були.

Активну участь учнів на уроках можна забезпечити через використання системи засобів зворотного зв'язку. До них можна віднести сигнальні блокноти та картки, планшети, цеглинки Лего, QR-коди, які можуть використовуватися протягом всього уроку під час виконання різних завдань. Важливими є прийоми рефлексії наприкінці уроку, коли вчитель визначає рівень засвоєння матеріалу, що вивчається, ставлення дітей, їх емоційний стан та недоліки роботи. Для цього можна використовувати такі прийоми, як «Мозковий штурм», «Незакінчені речення», «Кубування», тестові завдання тощо.

Ефективність здійснення формуального оцінювання залежить від вироблення в учнів уміння здійснювати самооцінювання та взаємооцінювання. Формування цих умінь потребує від вчителя спеціально організованої роботи з використанням аркушу самооцінки із запропонованими критеріями або ж шкали досягнень.

Таким чином, формувальне оцінювання дає можливість вчителю враховувати індивідуальні особливості кожного учня, відстежувати рух окремої дитини до навчальних цілей, адаптувати освітній процес до здатностей дитини, вчасно здійснити корегування освітнього процесу.

Список використаних джерел

1. Інструктивно-методичні матеріали щодо контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів: додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 28 січня 2014 року № 1/9-74 [Електронний ресурс] / Сайт МОН України. URL: mon.gov.ua/content/Нормативно-правова%20база/1-9-74.pdf.

2. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу: додаток до наказу МОН України від 20.08.2018 № 924 [Електронний ресурс] / Сайт МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/924.pdf/>.

3. Фідкевич О., Бакуліна Н. Формувальне оцінювання як інструмент підвищення якості навчання. *Початкова школа*. 2020. №1. С. 12 – 13.

4. Фідкевич О., Бакуліна Н. Нова українська школа: теорія і практика формуального оцінювання у 1-2 класах закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2019. 64 с.